

Qorti tal-Appell Kriminali

Onor. Imħallef Dr. Edwina Grima LL.D.

Appell Nru: 333/2023

Il-Pulizija

Vs

Luke Mihalic

Illum, 24 ta' Mejju 2024

Il-Qorti,

Rat l-imputazzjonijiet dedotti kontra l-appellant, Luke Mihalic, detentur tal-karta tal-identita' Maltija bin-numru 363094(M), akkużat quddiem il-Qorti tal-Magistrati (Malta) bhala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali talli fid-29 ta' April 2020 ġewwa dawn il-gzejjer Maltin:

1. Permezz ta' xi network jew appartat ta' komunikazzjoni elettronika, għamel uzu ieħor mhux xieraq bih.
2. Aktar talli uza kliem jew imġieba ta' theddid, abbusiv jew insolenti, jew ezebixxa xi materjal miktub jew stampat li kien ta' theddid, abbusiv, jew insolenti jew xort' oħra ġab ruħu b' dan il-mod, bil-ħsieb li b' hekk iqajjem mibgħeda jew vjolenza razzjali jew reliġjuza kontra xi persuna oħra jew grupp ta' persuni fuq bazi ta' ġeneru, identita' tal-ġeneru, orjentazzjoni sesswali, razza, kulur, lingwa, origini etnika, reliġjon jew twemmin jew opinjoni politika jew opinjoni oħra, jew b' hekk johloq il-probabbilta' li meta wiehed iqis iċ-ċirkostanzi kollha, titqajjem vjolenza jew mibgħeda razzjali jew reliġjuza.
3. U aktar talli kien qed jiddiskrimina ma' persuna oħra minhabba dizabilta' meta assoġgetta lil dik il-persuna l-oħra għal fastidju f'xi ċirkostanza rilevanti għal finijiet ta' kull dispozizzjoni ta' dan l-Att.

Rat is-sentenza tal-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali tat-28 ta' Settembru 2023, fejn il-Qorti, wara li rat l-artikoli Art 49 (c) Kap. 399, Art 82, 533 Kap.9, Art 5, Sub 2 Kap. 413, filwaqt li lliberat lill-imputat mit-tieni imputazzjoni u ma ħaditx aktar konjizzjoni tat-tielet imputazzjoni, sabet lil Luke Mihalic hati tal-ewwel imputazzjoni u kkundanatu għal għaxart elef euro (10,000) multa.

Rat ir-rikors tal-appellant Luke Mihalic, ipprezentat fit-3 ta' Ottubru 2023, fejn talab lil din l-Qorti sabiex tirriforma s-sentenza mogħtija mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali fit-28 ta' Settembru 2023 billi tikkonfermaha f' dik il-parti fejn illiberatu mit-tieni imputazzjoni u astjeniet milli tieħu konjizzjoni tat-tielet imputazzjoni, u tirriformaha billi tħassar dik il-parti fejn sabitu hati tal-ewwel imputazzjoni u kkundanatu għal multa ta' €10,000, jew alternattivament tirriformaha billi timponi piena aktar ekwa u ġusta fiċ-ċirkostanzi.

Rat ir-risposta tal-Avukat Ġenerali datata l-25 ta' Jannar 2024.

Rat l-atti u d-dokumenti kollha.

Rat il-fedina penali aġġornata tal-appellant esebita mill-Prosekuzzjoni fuq ordni tal-Qorti.

Semgħet trattazzjoni.

Ikkunsidrat:

Illi, fl-ewwel aggravju minnu vventilat, l-appellant jilmenta li, għal kuntrarju ta' dak li stqarret l-Ewwel Qorti, il-*"meme"* mertu ta' dan il-każ ma jistax jitqies bħala theddida fil-konfront ta' nies bil-kundizzjoni tad-*Downs Syndrome*, u għalhekk jaqa' 'il barra mill-applikazzjoni ta' l-artikolu 49(c) tal-Kapitolu 399 tal-Liġijiet ta' Malta.

Illi, l-appellant kien misjub hati tar-reat li jitkellem dwar l-użu mhux xieraq ta' xi *network* jew apparat ta' komunikazzjoni elettronika, u dan meta tella' *"post"* fuq is-sit soċjali ta' grupp fuq il-pjattaforma tal-*Facebook* bl-isem ta' *"Uncensored Jokes Malta"*. Dan il-*"post"* juri ritratt ta' bniedem bil-kundizzjoni tad-*Downs Syndrome* li qiegħed quddiem kompjuter, akkompanjat bil-kliem *"WEBSITE IS DOWN' OOOH, ME*

TOO!“. In segwitu, kien sar rapport lil Pulizija minn ċertu Jason Gilson, *enforcement officer*, li kien gie a konjizzjoni ta' l-istess *post* wara telefonata li rċieva minghand il-Kummissarju għad-Drittijiet tan-Nies b'Dizabilità', Oliver Scicluna. L-istess Scicluna xehed li kien rċieva lmenti dwar il-*post* in dizamina minghand diversi persuni, li **“hassewhom li din il-meme qed tohloq disprezz u qed tohloq stampa hażina tal-persuni b'dizabilità”**.

Illi, *in oltre*, fis-seduta miżmuma quddiem l-Ewwel Qorti nhar l-14 ta' Jannar 2021, hemm ivverbalizzat hekk:-

“Dr Andrew Saliba għall-imputat jiddikjara illi l-imputat qed jaċċetta li l-post esebita ippublikaha hu fuq is-sit ta' Facebook fi grupp partikolari u għalhekk qed jeżenta lil Prosekuzzjoni milli ggib il-prova li l-imputat ippubblika dik il-post”.

Ikkunsidrat:

Illi, huwa minnu dak li jikkontendi l-appellant illi l-kliem minnu adoperat sabiex jagħmel din li huwa isejjah bħala “ċajta”, ma jistax jinftiehem li huwa xi forma ta' theddida. Fil-fatt għalkemm l-Ewwel Qorti fis-sentenza tagħha tirrikonoxxi illi dan il-meme iservi sabiex “*iwaqqa' għaż-żuffett u jinsulenta kategorija tal-popolazzjoni li għandha s-sindromu tad-down*”, imbagħad iktar 'il quddiem ikkunsidrat li dan serva bħala “*theddida*” kontra tali kategorija ta' persuni, biex b'hekk hemm kunflitt fil-konsiderazzjonijiet ta' l-Ewwel Qorti dwar in-natura tal-kontenut tal-*meme* mertu tal-każ.

L-appellant, fl-appell minnu ntentat jikkontendi, ukoll illi favur tiegħu kellu japplika il-*proviso* il-gdid għall-artikolu 49 tal-Kapitolu 399, li dahal fis-seħh permezz tal-Att XXIX tal-2023 li jiddisponi:

“Izda, bla ħsara għall-applikazzjoni ta' kwalunkwe ligi oħra, kliem jew espressjonijiet imlissna jew pubblikati fuq network ta' komunikazzjoni elettronika jew apparat ma għandhomx jikkostitwixxu reat kontra dan l-Att jekk jitlissnu jew jiġu pubblikati bħala parti minn espressjoni artistika, satirika, komika jew kulturali, ta' kull xorta, u ma jwasslux għal theddid kredibbli u realistiku għal-libertà jew għas-sigurtà personali ta' xi persuna jew għall-proprjetà ta' xi persuna.”

Jiŝhaq illi ġal darba il-kliem miktuba minnu saru ġewwa l-ambitu tal-grupp privat bl-isem “*Uncensored Jokes Malta*”, kwindi dan ma jistax jikkostitwixxi reat ġal darba ma wassal ġhal ebda theddid kredibbli u realistiku ġhal-liberta’ jew ġhas-sigurta’ personali ta’ dan il-grupp ta’ nies, jew xi persuna partikolari. Mhux biss, iżda ġhalkemm jikkonċedi illi din iċ-“ċajta” kienet waħda insensittiva, iżda itellġhet fuq paġna privata fil-pjattaforma tal-*Facebook* dedikata proprju ġhal ċajt goff u insensittiv mfittex minn ċertu kategorija ta’ nies li jissieħbu f’dan il-grupp. Ma servietx bħala theddida u lanqas taqa’ fit-tifsira mogħtija mill-legislatur ġhar-reat infassal fl-artikolu 49(c) tal-Kapitolu 399 meta dan jitkellem fuq l-użu ieħor mhux xieraq u ċioe’ dak l-użu li ma jinwkadrax ruħu taħt id-dispożizzjonijiet l-oħra ta’ dan l-artikolu tal-liġi.

Kien superjorment deċiż li -

“Meta fil- paragrafu (c) jingħad li “jaġħmel uzu ieħor mhux xieraq” isegwi li dik id-dispożizzjoni titratta minn ġhemil li ma jikkonsistix necessarjament f’theddid iżda li, bl-applikazzjoni tar-regola *eiusdem generis*, huwa ġhemil ieħor li jittrasmetti lil haddieħor messagg li jaġħmel ħsara, jdejjaq, jivvessa jew joffendi lil haddieħor u ġhaldaqstant ma hux ġhemil xieraq. Anki jekk, ġhalhekk, il-messaggi in kwistjoni ma jitqiesux theddid iżda jitqiesu bħala messaggi vulgari dan hu bizzejjed sabiex jinkwadraw f’dak projbit bil-paragrafu (c) msemmi in kwantu huma messaggi li talanqas idejjaq, jivvessaw jew joffendu lil min jircevihom u effettivament dejjaq, ivvessaw u offendew lil min ircevihom. Din hi l-konsegwenza tal-applikazzjoni korretta tar-regola *eiusdem generis* ġhall- interpretazzjoni tal-portata tal-paragrafu (c) msemmi.”¹

Issa l-appellant kien misjub ħati ta’ reat li huwa piuttost wiesġha fl-applikazzjoni tiegħu. X’jikkostitwixxi l-“użu mhux xieraq” ma hux definit fil-liġi u forsi wasal iż-żmien li l-legislatur jaħseb sabiex jidefinixxi b’iktra mod ċar dak li ġhandu jikkostitwixxi reat u allura fejn l-Istat jista’ jinterferixxi fid-dritt tal-liberta’ tal-espressjoni, bil-*proviso* il-ġdid introdott lanqas ma jaġħti definizzjoni ta’ dak li jikkostitwixxi espressjoni artistika, satirika, komika jew kulturali. Ukoll dan is-sub-inciż ġhandu jinqara flimkien maż-żewġ reati enkapsolati fis-sub-inciżi preċedenti jew jikkostitwixxi reat *ad hoc* li jkopri dawk iċ-ċirkostanzi l-oħra li ma jaqġhux taħt is-sub-inciż (a) u (b) ġhall-artikolu 49? Ġhandu jithalla fid-diskrezzjoni tal-qrati li jirregolaw

¹ App.Inf. Il-Pulizija vs Alfred Grech deciza 19/07/2013 App. Nru.344/2012.

f'kull każ għalih dak li għandu jikkostitwixxi reat u dak li ma jaqax taht din id-disposizzjonijiet tant wiesgħa fl-applikazzjoni tagħha?

Illi fejn fuq il-naħa il-waħda l-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem thares il-liberta ta'l-espressjoni, minn naħa l-oħra, madanakollu, tipprotegi drittijiet oħra għal hajja privata u d-dritt ta' kull persuna minn xi forma ta' diskriminazzjoni.

110. The Court notes at the outset that user-generated expressive activity on the Internet provides an unprecedented platform for the exercise of freedom of expression. That is undisputed and has been recognised by the Court on previous occasions (see *Ahmet Yıldırım v. Turkey*, no. [3111/10](#), § 48, ECHR 2012, and *Times Newspapers Ltd (nos. 1 and 2) v. the United Kingdom*, nos. [3002/03](#) and [23676/03](#), § 27, ECHR 2009). However, alongside these benefits, certain dangers may also arise. Defamatory and other types of clearly unlawful speech, including hate speech and speech inciting violence, can be disseminated like never before, worldwide, in a matter of seconds, and sometimes remain persistently available online..... Bearing in mind the need to protect the values underlying the Convention and considering that the rights under Articles 10 and 8 of the Convention deserve equal respect, a balance must be struck that retains the essence of both rights. Thus, while the Court acknowledges that important benefits can be derived from the Internet in the exercise of freedom of expression, it is also mindful that the possibility of imposing liability for defamatory or other types of unlawful speech must, in principle, be retained, constituting an effective remedy for violations of personality rights." - CASE OF DELFI AS v. ESTONIA (Application no. [64569/09](#)) - 16 June 2015

Illi saħansitra l-Kostituzzjoni timponi limitazzjonijiet fuq il-liberta' tal-espressjoni meta hemm hekk dispost fl-artikolu 41:

(2) Ebda haġa li hemm fi jew magħmula skont l-awtorità ta' xi liġi ma għandha titqies li tkun inkonsistenti ma' jew bi ksur tas-subartikolu (1) ta' dan l-artikolu safejn dik il-liġi tagħmel provvediment -

(a) li jkun meħtieġ raġonevolment:

....

(ii) sabiex jiġu protetti r-reputazzjonijiet, drittijiet u libertajiet ta' persuni oħra

u hliet safejn dak il-provvediment jew, skont il-każ, il-haġa magħmula skont l-awtorità tiegħu tiġi murija li ma tkunx raġonevolment ġustifikabbli f'socjeta' demokratika.

Dan huwa ukoll rifliss fl-artikolu 10(2) tal-Konvenzjoni Ewropeja dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fejn hemm dispost:

2 The exercise of these freedoms, since it carries with it duties and responsibilities, may be subject to such formalities, conditions, restrictions or penalties as are prescribed by law and are necessary in a democratic society, in the interests of national security, territorial integrity or public safety, for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals, for the protection of the reputation or rights of others, for preventing the disclosure of information received in confidence, or for maintaining the authority and impartiality of the judiciary.

Jikkonsewgi illi meta l-Istat jiġi biex jillimita l-eżercizzju tal-libertajiet tal-individwu, f'dan il-każ il-liberta' ta'l-espressjoni, għandu jara li dan isir unikament f'dawk iċ-ċirkostanzi fejn jkunu mhedda d-drittijiet l-oħra ta' l-individwu li jolqtu ir-reputazzjoni u id-drittijiet u il-libertajiet tagħhom, u allura fejn din ir-restrizzjoni tkun waħda neċessarja u proporzjonata.

Illi l-artikolu 127 tal-*Communications Act 2003* tal-Ingilterra u *Wales*, jagħti is-segwenti istanzi fejn ikun hemm l-użu mhux xieraq ta' network ta' komunikazzjoni elettronika:

127 Improper use of public electronic communications network

(1) A person is guilty of an offence if he –

(a) sends by means of a public electronic communications network a message or other matter that is grossly offensive or of an indecent, obscene or menacing character.

(b) causes any such message or matter to be so sent.

Dak li għandu jitqies bħala 'grossly offensive' kien imfisser fil-każ *DPP v Collins [2006] UKHL 40*²:

"... the House of Lords which found as follows:

(a) The purpose of section 127 was to prohibit the use of a service provided and funded by the public for the benefit of the public for the transmission of communications which contravened the basic standards of our society.

(b) The 'actus reus' of the offence is the sending of a message of the proscribed character by the defined means. The offence is complete when such a message

² <https://publications.parliament.uk/pa/ld200506/ldjudgmt/jd060719/collin.pdf>

is sent. It can make no difference that the message is never received, nor can the criminality of D's conduct depend on whether a message is received by X who is deeply offended by it, or by Y who is 7 DPP v Collins [2006] UKHL 40. 15 not.8

(c) Section 127(1)(a) provides no explicit guidance on the state of mind which must be proved against D to establish an offence, other than an intention to send the message in question and therefore it is a crime of basic intent. The Court observed the principles in Sweet v Parsley requiring appropriate words to be read into the statute to require mens rea and accepted the Crown's submission that D must intend his words to be grossly offensive to those to whom they relate, or be aware that they may be taken to be so.

(d) Whether a message is grossly offensive is a question of fact to be determined against the standards of an open and just multi-racial society and the words must be judged taking account of their context and all relevant circumstances. In this context Lord Bingham observed: "Usages and sensitivities may change over time. Language otherwise insulting may be used in an unpejorative way...or may be adopted as a badge of honour. There can be no yardstick of gross offensiveness otherwise than by the application of reasonably, but not perfectionist, contemporary standards to the particular message sent in its particular context."

(e) The test is whether the message is couched in terms liable to cause gross offence to those to whom it relates (in this case ethnic minority groups). While acknowledging that the context in which the messages were sent was undoubtedly a relevant factor and an individual was entitled to make his views known and express them strongly the question is, in doing so, whether he used language which is beyond the pale of what is tolerable in our society. He concluded that because some of the language used was language which could only have been chosen because of its highly abusive, insulting, pejorative, offensive character that the messages were grossly offensive and would be found by a reasonable person to be so.³"

Issa l-medium użat mill-appellant huwa dak tal-meme li min-natura tiegħu jinkorpora fih undertone umoristiku, faċli biex jinholqu, aċċessibbli b'mod wiesgħa u ta' natura virali. Jiġri bejn pjattaformi u spazji onlajn, f'forom anonimi jew anke, bħal f'dan il-każ, identifikabbli. Illi għal din ir-raġuni huwa imperattiv li min jagħmel użu mill-istess iqies in-natura ta'l-azzjoni tiegħu b'mod speċjali meta l-eżercizzju tal-liberta' ta'l-espressjoni ikun qed johloq xi forma ta' diskriminazzjoni ma' xi grupp jew kategorija ta' nies bħal kif seħh f'dan il-każ. Dan magħdud, il-Qorti hija tal-fehma illi

³ Guidelines for Prosecuting Cases involving Electronic Communications - Public Prosecution Service for Northern Ireland. - <https://www.ppsni.gov.uk>. (Dawn il-guidelines japplika ugwalment għall-Ingilterra u Wales – ara ukoll https://data.parliament.uk/DepositedPapers/Files/DEP2013-1025/social_media_guidelines.pdf)

l-meme mertu tal-każ, ma tistax tikkwalifika għall-eżenzjoni li jitkellem dwarha il-*proviso* għall-artikolu 49 u dan għaliex ma jistax jingħad illi din inkitbet bhala xi espressjoni artistika jew satirika. L-appellant holoq din il-*meme* sabiex jipparteċipa f'grupp fuq il-pjattaforma tal-*facebook* fejn jintefa' ċajt goff u kultant piuttost bla sens intiż biss biex joffendi, mingħajr ebda xejra artistika jew satirika, bħal kif id-dokument eżebit a fols.13 sa 15 tal-atti jixhed fejn hemm indikat ċajt iehor goff li kien ippowstajt fi hdan dan il-grupp.

Issa din il-Qorti hija tal-fehma, bħall-Ewwel Qorti qabilha, illi l-kliem adoperat mill-appellant fil-*meme* mertu tal-każ kien għal kollox insensittiv, *in very bad taste*, goff u li joffendi persuni li għandhom il-kundizzjoni ta' *Down's syndrome* u lin-nies gheżież għalihom. Ukoll għalkemm il-*post* ittella' fuq paġna privata tal-*facebook* fejn in-nies li joghghobhom jissieħbu fil-grupp bl-isem *Uncensored Jokes Malta* jagħmlu dan biex jippowstjaw tip ta' ċajt goff, li allura jista' jkun li joffendi lil xi persuna jew kategorija ta' persuni, madanakollu ma hemm ebda restrizzjoni dwar min jista' effettivament ikollu aċċess għal dan it-tip ta' ċajt tant illi l-*post* mtella' mill-appellant spicċat f'idejn hadd hlief il-Kummissarju tal-Persuni b'Diżabilita', apparti li kellhom aċċess għaliha ġenituri bi tfal b'diżabilita' li hassewhom imwegġgħa biċ-“ċajta” li saret, li kienet qed tiddehaq bil-kundizzjoni tad-*Downs syndrome*. Fil-fatt il-kummenti li jirċevi l-appellant wara li jkun tella' din il-*post* huma indikattivi tax-xokk u disprezz li n-nies fil-grupp hassew meta qraw din l-*meme*⁴. Illi hija il-fehma tal-Qorti illi meta iċ-ċajt jkun tali li jaqa' il barra mill-eżenzjoni li jikkontempla l-legislatur fil-*proviso* għall-artikolu 49 tal-Kap.399, u li huwa intiż unikament biex joffendi u jingurja kategorji ta' nies jew xi persuni partikolari, allura jkun hemm l-użu mhux xieraq li ikkontempla l-legislatur, iżda unikament f'dawk iċ-ċirkostanzi fejn id-dritt ta' tharis tar-reputazzjoni u d-drittijiet ta' terzi jkun jissupera id-dritt tal-liberta' ta'l-espressjoni.

Illi, minn eżami akkurat tal-atti proċesswali odjerni, huwa nkontestat li l-“*post*” in dizamina ġie mtella' fuq *Facebook* mill-appellant. Huwa nkontestat ukoll li l-kontenut ta' tali “*post*” kien wieħed immirat sabiex jirredikola jew jizzufjeta b'nies li għandhom

⁴ Ara fols.13 sa 15 tal-atti

il-kundizzjoni tad-*Downs Syndrome*. Huwa ukoll inkontestat li filfatt diversi persuni sfaw urtati b'dan l-istess "*post*". Huwa fuq kollox indubitat illi il-protezzjoni ta' persuni vulnerabbli li jsofru minn xi dizabilita', fejn allura l-Istat għandu ifittex illi jhaddan il-principji ta' l-inklussivita' u tad-drittijiet għal trattament ugwali u indiskriminat ta' din il-kategorji ta' persuni, jiżboq bil-kbir il-jedd tat-tgawdija tad-dritt tal-liberta' ta' l-espressjoni, u l-Istat allura huwa fid-dmir li jrażżan imġieba li tiddevja minn dak li huwa aċċettabbli f' soċjeta demokratika.

Għalhekk, in vista ta' dan kollu, dina l-Qorti ma tara li hemm l-ebda mottiv li jista' igiegħelha titbiegħed mid-diskrezzjoni eżercitata mill-Ewwel Qorti fir-rigward. Illi għalkemm mal-ewwel daqqa t'għajn jista' jidher illi l-*post* mtella' mill-appellant ma fih xejn daqstant ħazin u forsi għal uħud jista' jitqies bħala xi ċajta innocenti iżda goffa u insensittiva, madanakollu l-effett virali ta' dawn il-*memes* hekk kif jittellaw fuq l-*internet* jista' jkollhom konsegwenzi gravi li ma jkunux jistgħu jitrażżnu. Għalhekk hija fil-fatt tal-fehma li l-"*post*" ippubblikat mill-appellant fuq *Facebook* kien tali li ttrasmetta f'persuni bil-kundizzjoni tad-*Downs Syndrome* messaġġ li għamlilhom ħsara, dejjaqhom u vvessahom u għaldaqstant, dak l-għemil tal-appellant huwa tali li jikkostitwixxi l-att materjali tar-reat ravvizat fl-Artikolu 49(c) tal-Kapitolu 399 tal-Liġijiet ta' Malta. Issa għalkemm l-appellant igħid illi huwa ma għamilx dan b'xi sens ħazin, madanakollu huwa indubitat li kien qed joffendi persuni vulnerabbli fis-soċjeta' u li allura jenħtieġu iktar protezzjoni u mhux min jiddiehaq bihom. Huwa dan li l-legislatur qed ifittex biex iħares f'dan ir-reat, illi bl-użu li jsir ta' xi *network* jew apparat ta' komunikazzjoni elettronika ma ssir ebda ħsara lil xi persuna jew kategorija ta' persuna jew inkella li dawn jiġu mdejjqa jew ingurjati b'dak l-użu. Għaldaqstant, l-ewwel aggravju tal-appellant qed jiġi respint.

Ikkunsidrat:

Illi, il-*gravam* rimanenti sottopost għall-gudizzju ta' dina l-Qorti huwa dwar il-piena erogata mill-Ewwel Qorti fejn l-appellant jishaq li l-multa mposta fuqu ta' għaxart elef ewro (€10,000) hija wahda manifestament esagerata tenut kont iċ-ċirkostanzi tal-kaz odjern.

Illi, din l-Qorti ta' revizjoni tista' tasal biex tvarja il-piena erogata mill-Ewwel Qorti hija b'xi mod "*wrong in principle*" jew "*manifestly excessive*"⁵. Illi, ir-reat li dwaru l-appellant instab hati igorr miegħu piena ta' "**multa ta' mhux iżjed minn ħamsa u għoxrin elf euro (€25,000)**", mingħajr ma jstabilixxi minimu. L-appellant jelenka diversi sentenzi oħra li ngħataw mill-Qrati nostrana li, fil-fehma tiegħu, kienu ferm aktar gravi, f'liema sentenzi ngħatat piena ferm aktar miti.

Filwaqt li dina l-Qorti mal-ewwel tishaq li l-paraguni huma odjuzi, minn naħa l-oħra hija tal-fehma li filfatt il-*quantum* tal-multa mposta fuq l-appellant, għalkemm fil-parametri tal-ligi, kienet waħda pjuttost eċċessiva, tenut kont tal-fedina penali kwazi netta tiegħu u meta mqabbla mal-fattispeċi tal-każ odjern. Dan għaliex, fil-fehma tal-Qorti bil-piena erogata mill-Ewwel Qorti, sabiex tkun punita ingustizzja li seħhet fil-konfront tal-klasi ta' nies, inholqot ingustizzja fil-konfront tal-appellant b'piena sproporzjonata għal att vjolattiv minnu kommess meta ser jkun addossat b'piena ferm oneruża li ser tohloq piż finanzjarju kbir fuqu, liema piena tqarreb aktar lejn il-massimu tagħha, f'ċirkostanzi fejn huwa iddispjaciħ għal dak illi għamel u fejn illum ma tistax ssir iktar ħsara billi dan il-grupp fuq il-pjattaforma tal-*facebook* tneħħa.

Illi l-legislatur fassal parametri ferm wiesgħa appożitament sabiex iħalli fid-diskrezzjoni tal-awtorita' gudikanti li tapplika, fiċ-ċirkostanzi ta' kull każ, dik il-piena idoneja għall-fattispeċje tal-każ. Illi meta wiehed iħares lejn ir-reati l-oħra li jtkellem dwarhom l-artikolu 49, isib illi *inter alia* hemm reati ferm serji ta' theddid bil-kummissjoni ta' xi reat, estorsjoni u rikatt. Illi f'dan il-każ, għalkemm, kif ingħad, il-Qorti tikkundanna bis-saħħa dawn it-tip ta' kummenti jew "*posts*" li b'xi mod jew ieħor jippruvaw iżebilħu jew inaqqsu l-gieħ ta' persuni b'dizabbilita,' kif sar f'dan il-każ, u bl-ebda mod ma hi qed tiġġustifika dak li sar mill-appellant, madanakollu tenut kont tal-vjolazzjoni kommess li seħhet f'kuntest fejn l-appellant ma kienx qed jipprova jhedded jew ipogġi fil-periklu lil persuni li kienu is-sugġett taċ-ċajta, il-piena erogata mill-Ewwel Qorti kienet waħda eċċessiva. Il-qrati għandhom jaraw illi meta jiġu għal kalibrazzjoni tal-piena joħolqu bilanċ bejn in-natura tal-vjolazzjoni kommissa u t-

⁵ The Republic of Malta vs v. Kandemir Meryem Nilgum and Kucuk Melek, deċiża nhar il-25 ta' Awissu 2005.

tpattija li jrid jagħmel l-appellant lejn is-soċjeta' għal ksur tal-liġi. Għaldaqstant hemm lok għal temperament fil-piena.

Għal dawn il-motivi l-Qorti taqta' u tiddeċiedi billi tilqa', *in parte*, l-appell tal-appellant Luke Mihalic. Tgħaddi sabiex tirriforma s-sentenza appellata billi tikkonfermaha fil-parti fejn illiberat lil appellant Luke Mihalic mit-tieni imputazzjoni dedotta kontrih u fejn astjeniet milli tieħu konjizzjoni ulterjuri tat-tielet imputazzjoni. Tikkonfermaha ukoll fil-parti fejn sabet lill-appellant Luke Mihalic ħati tal-ewwel imputazzjoni, iżda tvarja il-piena nflitta u tikkundanna lill-appellant għal ħlas ta' multa ta' elf ewro €1000.

Edwina Grima

Imħallef